

IZOBRAŽEVANJE SOCIALNIH DELAVCEV V NORDIJSKIH DEŽELAH

Anna-Sophie Danielsen, Education for Social Work Practice,
European Regional Group Seminar, Oct. 11 th-14 th 1983,
Schaeffergarden, Gentofte, Danmark, str.15-31.

Izobraževanje socialnih delavcev v nordijskih deželah (Švedska s 8 milj. prebivalcev, Danska s 5 milj., Finska z nekaj manj kot 5 milj. prebivalcev, Norveška, ki jih ima 4 milj. ter Islandija, kjer živi 23 tisoč prebivalcev) je v glavnem tesno povezano s praktičnim socialnim delom, t.j. s sistemom socialnega varstva v teh deželah.

Osební dohodki so v primerjavi z drugimi državami visoki; ensko velja tudi za dajatve iz sistema socialne varnosti. Stopnja brezposelnosti pa je v teh državah dokaj različna: najvišja je na Danskem z 11 % prijavljenih brezposelnih, sledijo ji Finska s 6 %, Švedska in Norveška s 3 - 4 %, medtem ko na Islandiji brezposelnosti ni. Za te dežele je značilna tudi visoko pričakovano trajanje življenja, n.pr. na Norveškem in Švedskem znaša 78 let za ženske in 72 za moške. Iz tega sledi tudi dokaj visok delež ostarelega prebivalstva. Čeprav hude revščine ne poznajo, so nekatere skupine ljudi dokaj revne: matere (ali očetje) samohranilke, družine z več otroki in enim osebnim dohodkom, tuji delavci z velikimi družinami ter ostareli z najnižjimi pokojninami. Vse večji problem pa povzroča brezposelnost med mladimi.

V okvir socialnega dela sodijo predvsem te skupine. Poleg teh pa obravnavajo še bolne in invalidne osebe, ki potrebujejo posebno pomoč, posameznike v kriznih situacijah, ki jih v glavnem povzročata brezposelnost ali

razpad družine ter manjše skupine alkoholikov in zasvojenih z drogami. V splošnem pa se strokovno delo osredotoča predvsem na tiste skupine, ki so ogrožene zaradi pomanjkanja sredstev.

Strokovno socialno delo poteka predvsem v državnih agencijah (centrih), ki delujejo v okviru sistema socialnega varstva. Osnovna načela socialnega dela temeljijo na zakonodaji in z njo povezanimi službami ter na humanističnih idejah, ki so vključene v zakonodaji.

Sredstva za te dejavnosti temeljijo na dveh finančnih sistemih. Prvi vključuje področje socialnega zavarovanja, ki pokriva hospitalizacijo in zdravstvene službe. Drugi vir je socialno skrbstvo. Dajstve iz sistema socialnega zavarovanja so zelo jasno opredeljene, predvsem nadomestila za izpad osebnega dohodka in veljajo za vse državljane enako tako revne kot bogate. Sistem socialnega skrbstva ima svoje korenine delno v dobrotelnosti, deloma na starem sistemu odgovornosti krajanov, ki je bila v tem, da skrbijo za revne. Vendar to ni bila pravica, temveč miloščina.

Danes sistem socialnega skrbstva nudi določene dejstve, ki izhajajo iz pravic kot tudi določene službe za ljudi glede na njihove potrebe.

Večina socialnih delavcev je zaposlena v okviru sistema socialnega varstva, predvsem na področju socialnega skrbstva in otroškega varstva. Glavni cilji socialnega dela so: zagotoviti varnost tistim osebam, ki niso upravičene do dejstev iz socialnega zavarovanja in pomoč otrokom, ki so v nevarnosti. Načeloma ima vsaka oseba, ki ne more iz različnih vzrokov skrbeti zase, pravico do pomoči. Pomoči so lahko v obliki denarnih dajstev ali v obliki raznih služb, dnevnem varstvu otrok, pomoči na domu ali v raznih institucijah za ostarele itd.

Poleg državnih organizacij obstajajo tudi prostovoljne organizacije, ki pa nimajo tako pomembne vloge kot državne. Zanje je značilen predvsem odziv na nove okoliščine, nove vrste potreb ter uvajanje novih oblik pomoči. Vidne uspehe so v sedanjem času dosegli na področju pomoči trpinčenim ženskam.

Metode socialnega dela na strokovni ravni so bile uvedene v šole v šestdesetih letih in sicer po ameriškem vzoru. To pomeni, da poučujejo metode, ki so nastale v drugi kulturi in v drugih pogojih, in katerih glavna značilnost je psihodinamična naravnost in psihoterapija. Glavna razlika med socialnim delom v ZDA in nordijskimi državami je ta, da v ZDA stranka pride v privatno agencijo zaradi čustvenih problemov, v nordijskih državah pa v državno agencijo po materialno pomoč. Kljub takšni razliki pa se še vedno držijo tradicionalnih vzorov. Zato se dogaja, da socialni delavec skuša dati stranki več, kot je dolžan z zagotovitvijo materialne pomoči.

Šole za socialno delo v skandinavskih državah so v glavnem državne, nekatere so v okviru univerz. Prva šola je bila ustanovljena v Stockholmu leta 1921. Šolanje traja v povprečju 3-4 leta, izjema je Finska, kjer traja pet let in še tri dodatne mesece prakse. Obvezna praksa traja dvakrat od 2-5 mesecev. V učnih programih je glavni poudarek na socialni politiki, zakonodaji in administraciji, manj pa na "klasičnih" metodah socialnega dela. Poleg rednega izobraževanja potekajo tudi tečaji dopolnilnega izobraževanja za socialne delavce iz prakse. Še posebno pomembni pa so tečaji za supervizorje ter diplomski tečaji s področja psihiatrije in metod socialnega dela. V zadnjem desetletju poteka izobraževanje tudi na akademski ravni, na Švedskem je možno doseči

tudi doktorat iz socialnega dela.

Na področju izobraževanja je izredno pomemben poudarek, ki ga dajejo obvezni praksi študentov pod strokovnim nadzorom, na kateri študentje opravljajo tudi raziskovalne naloge. Zelo se tudi bojujejo proti težnjam, da bi jim ukinili del sredstev, namenjenih praktičnemu delu študentov. Na področju psihologije in metod socialnega dela je v zadnjih letih značilno spreminjanje učnih načrtov. Pri psihologiji dobiva vse večji pomen socialna psihologija. Učenje metod socialnega dela pa poteka pod naslovom socialno delo. Vse večji poudarek pa dobiva tudi raziskovanje v socialnem delu ter skupnostno socialno delo.

Lidijsa Kunič